

31993L0013

21.4.1993

URADNI LIST EVROPSKIH SKUPNOSTI

L 95/29

DIREKTIVA SVETA 93/13/EGS
z dne 5. aprila 1993
o nedovoljenih pogojih v potrošniških pogodbah

SVET EVROPSKIH SKUPNOSTI JE

ob upoštevanju Pogodbe o ustanovitvi Evropske gospodarske skupnosti in zlasti člena 100a Pogodbe,

ob upoštevanju predloga Komisije ⁽¹⁾,

v sodelovanju z Evropskim parlamentom ⁽²⁾,

ob upoštevanju mnenja Ekonomsko-socialnega odbora ⁽³⁾,

ker je treba sprejeti ukrepe s ciljem postopnega oblikovanja notranjega trga pred 31. decembrom 1992; ker notranji trg zajema območje brez notranjih meja, na katerem se blago, osebe, storitve in kapital prosto gibljejo;

ker so med predpisi držav članic v zvezi s pogodbenimi pogoji med prodajalcem blaga ali ponudnikom storitev na eni strani in med potrošnikom na drugi številne razlike, ki imajo za posledico, da se nacionalni trgi za prodajo blaga in storitev potrošnikom med seboj razlikujejo in lahko pride do izkrivljanja konkurence med prodajalci in ponudniki, zlasti če prodajajo blago in ponujajo storitve v drugih državah članicah;

ker se izrazito razlikujejo zlasti predpisi držav članic v zvezi z nedovoljenimi pogoji v potrošniških pogodbah;

ker je odgovornost držav članic zagotovitev, da pogodbe, sklenjene s potrošniki, ne vsebujejo nedovoljenih pogojev;

ker potrošniki na splošno ne poznajo predpisov, ki v drugih državah članicah urejajo pogodbe za prodajo blaga ali storitev; ker jih lahko to nepoznavanje odvrne od neposrednih transakcij za nabavo blaga ali storitev v drugi državi članici;

ker je za lajšanje oblikovanja notranjega trga in zaščito državljana v vlogi potrošnika pri nakupu blaga in storitev s pogodbami, ki jih urejajo predpisi drugih držav članic, bistveno odstraniti nedovoljene pogoje iz teh pogodb;

ker bo to prodajalcem blaga in ponudnikom storitev pomagalo pri njihovi nalogi prodajanja blaga in ponujanja storitev doma in na celotnem notranjem trgu; ker bo to pospešilo konkurenco in tako prispevalo k večji izbiri državljanov Skupnosti v vlogi potrošnikov;

ker dva programa Skupnosti za politiko varstva in obveščanja potrošnikov ⁽⁴⁾ poudarjata pomen varstva potrošnikov v zvezi z nedovoljenimi pogodbenimi pogoji; ker bi morali tako varstvo zagotavljati zakoni in predpisi, ki so usklajeni na ravni Skupnosti ali neposredno sprejeti na tej ravni;

⁽¹⁾ UL C 73, 24.3.1992, str. 7.

⁽²⁾ UL C 326, 16.12.1991, str. 108 in
UL C 21, 25.1.1993.

⁽³⁾ UL C 159, 17.6.1991, str. 34.

⁽⁴⁾ UL C 92, 25.4.1975, str. 1 in
UL C 133, 3.6.1981, str. 1.

ker v skladu z načelom, ki je določen v poglavju „Varstvo ekonomskih interesov potrošnikov“, kakor je navedeno v teh programih: „kupce blaga in storitev je treba zaščititi pred zlorabo moči prodajalca ali ponudnika, zlasti pred enostranskimi tipskimi pogodbami in nedovoljeno izključitvijo temeljnih pravic v pogodbah“;

ker je učinkovitejše varstvo potrošnika mogoče doseči s sprejetjem enotnih predpisov glede nedovoljenih pogodbenih pogojev; ker se morajo taki predpisi uporabljati za vse pogodbe, sklenjene med prodajalci ali ponudniki in potrošniki; ker je treba iz te direktive med drugim izključiti pogodbe o zaposlitvi, pogodbe o dednih pravicah, pogodbe o pravicah iz družinskega prava ter pogodbe o pridružitvi in oblikah organizacije podjetij ali sporazume o partnerstvu;

ker mora biti potrošnik deležen enakega varstva pri ustnih in pisnih pogodbah, pri slednjih ne glede na to, ali so pogodbeni pogoji vsebovani v enem dokumentu ali več;

ker nacionalni predpisi v njihovi sedANJI obliki dovoljujejo le delno uskladitev; ker ta direktiva zajema zlasti pogodbene pogoje, o katerih se stranki nista dogovorili posamično; ker bi morale imeti države članice možnost, da ob upoštevanju Pogodbe potrošnikom nudijo višjo raven varstva z nacionalnimi predpisi, ki so strožji od te direktive;

ker se predpostavlja, da zakoni ali predpisi držav članic, ki neposredno ali posredno določajo pogoje v potrošniških pogodbah, ne vsebujejo nedovoljenih pogojev; ker se zato ne zdi potrebno, da bi za pogoje, ki temeljijo na obveznih zakonih ali predpisih in načelih ali določbah mednarodnih konvencij, katerih pogodbenice so države članice ali Skupnost, veljale določbe te direktive; ker izraz „obvezni zakoni ali predpisi“ v členu 1(2) zajema tudi pravila, ki v skladu z zakonom veljajo med pogodbenima strankama, če ni bilo dogovorjeno drugače;

ker pa morajo države članice zagotoviti, da pogodbe ne vsebujejo nedovoljenih pogojev, zlasti ker se ta direktiva uporablja tudi za obrti, poklice in posle v okviru javnega prava;

ker je treba na splošno določiti merila za oceno nedovoljenosti pogodbenih pogojev;

ker je treba oceno nedovoljenih pogodbenih pogojev, glede na izbrana splošna merila, zlasti pri prodajnih ali dobavnih

dejavnostih na javnopravnih področjih, ki nudijo skupinske storitve in upoštevajo solidarnost med uporabniki, dopolniti z možnostjo za celotno oceno različnih vpletenih interesov; ker je za to potrebna zahteva dobre vere; ker je treba pri oceni dobre vere zlasti posvečati pozornost moči pogajalske pozicije strank, ali je bil potrošnik spodbujen v strinjanje s pogodbenim pogojem in ali je bilo blago ali storitve prodano ali dobavljeno na posebno naročilo potrošnika; ker zahtevo dobre vere lahko izpolni prodajalec ali dobavitelj, če posluje lojalno in pravično z drugo stranko, katere zakonite interese mora upoštevati;

ker je lahko za namene te direktive priloženi seznam pogodbenih pogojev le okvir in zaradi minimalnega značaja te direktive smejo države članice v nacionalnih predpisih razširiti ali omejiti področje uporabe pogodbenih pogojev;

ker mora na oceno nedovoljenosti pogodbenih pogojev vplivati narava blaga ali storitev;

ker za namen te direktive ocena nedovoljenosti ne sme biti opravljena pri pogojih, ki opisujejo glavni predmet pogodbe ali razmerje med kakovostjo in ceno dobavljenega blaga ali storitev; ker je kljub temu dovoljeno upoštevati glavni predmet pogodbe ter razmerje med ceno in kakovostjo pri oceni dovoljenosti drugih pogojev; ker da iz tega med drugim sledi, da v zavarovalniških pogodbah pogoji, ki jasno opredeljujejo ali omejujejo zavarovano tveganje in obveznost zavarovalnice, ne smejo biti predmet take ocene, če se take omejitve upoštevajo pri izračunu premije, ki jo plača potrošnik;

ker morajo biti pogodbe sestavljene v jasnem, razumljivem jeziku, ker mora potrošnik imeti možnost preučiti vse pogoje in ker mora v dvomu prevladati razlaga, ki je za potrošnika najbolj ugodna;

ker morajo države članice zagotoviti, da se nedovoljeni pogoji ne uporabljajo v pogodbah, ki jih s potrošniki sklene prodajalec ali ponudnik, in če se taki pogoji vendarle uporabijo, da niso zavezujoči za potrošnika in da pogodba še naprej zavezuje obe stranki na podlagi teh pogojev, če je nadaljnji obstoj mogoč brez nedovoljenih pogojev;

ker lahko v nekaterih primerih obstaja nevarnost, da je potrošnik prikrajšan za varstvo po tej direktivi, če se določi, da se za pogodbo uporablja pravo države nečlanice; ker je v to direktivo torej treba vključiti določbe, s katerimi se izključi taka nevarnost;

ker morajo imeti osebe ali organizacije, če po pravu države članice velja, da imajo pravni interes v zadevi, možnosti za sprožitev postopka, katerega predmet so si pogodbenih pogoji, sestavljeni za splošno rabo v pogodbah, sklenjenih s potrošniki, in zlasti nedovoljeni pogodbeni pogoji, pred sodiščem ali pred upravnim organom, ki je pristojen za odločanje o pritožbah ali za sprožitev ustreznih pravnih postopkov; ker ta možnost ne pomeni, da mora priti do vnaprejšnjega preverjanja splošnih pogojev, ki obstajajo v posamičnih gospodarskih sektorjih;

ker morajo imeti sodišča ali upravni organi držav članic na voljo ustrezna in učinkovita sredstva za preprečevanje nadaljnje uporabe nedovoljenih pogojev v potrošniških pogodbah,

SPREJEL NASLEDNJO DIREKTIVO:

Člen 1

1. Namen te direktive je približati zakone in druge predpise držav članic o nedovoljenih pogojih v pogodbah, sklenjenih med prodajalcem ali ponudnikom in potrošnikom.

2. Določbe te direktive ne veljajo za pogodbenne pogoje, ki temeljijo na obveznih zakonih ali predpisih in določbah ali načelih mednarodnih konvencij, katerih pogodbenice so države članice ali Skupnost, zlasti na področju prometa.

Člen 2

V tej direktivi:

- (a) „nedovoljeni pogoji“ pomenijo pogodbenne pogoje, opredeljene v členu 3;
- (b) „potrošnik“ pomeni vsako fizično osebo, ki v pogodbah, zajetih s to direktivo, deluje za namene, ki so izven njene poslovne ali poklicne dejavnosti;
- (c) „prodajalec ali ponudnik“ pomeni fizično ali pravno osebo, ki v pogodbah, zajetih s to direktivo, deluje za namene, ki sodijo v okvir njene poslovne ali poklicne dejavnosti, bodisi na javnopravnem bodisi zasebnopravnem področju.

Člen 3

1. Pogodbeni pogoj, o katerem se stranki nista dogovorili posamično, velja za nedovoljenega, če v nasprotju z zahtevo dobre vere v škodo potrošnika povzroči znatno neravnotežje v pogodbenih pravicah in obveznostih strank.

2. Pogodbeni pogoj šteje za pogoj, o katerem se stranki nista dogovorili posamično, če je bil sestavljen vnaprej in potrošnik zato ni mogel vplivati na vsebino določbe, zlasti v okviru vnaprej oblikovane tipske pogodbe.

Dejstvo, da sta se stranki o nekaterih vidikih pogoja ali o posebnem pogoju dogovorili posamično, ne izključuje uporabe tega člena za preostalo pogodbo, če celotna ocena pogodbe pokaže, da gre vendarle za vnaprej oblikovano tipsko pogodbo.

Če prodajalec ali ponudnik trdi, da sta se stranki o tipskem pogoju dogovorili posamično, nosi dokazno breme.

3. Priloga vsebuje okvirni in nedokončani seznam pogojev, ki lahko štejejo za nedovoljene.

Člen 4

1. Brez poseganja v člen 7 je treba nedovoljenost pogodbenega pogoja oceniti ob upoštevanju narave blaga ali storitev, za katero je bila sklenjena pogodba, in s sklicevanjem na vse okoliščine, ki so obstajale v času sklepanja pogodbe ter na vse druge pogoje te pogodbe ali druge pogodbe, od katere je pogoj odvisen.

2. Ocena nedovoljenosti pogojev ne sme biti povezana niti z opredelitvijo glavnega predmeta pogodbe niti z ustreznostjo med ceno in plačilom za izmenjane storitve ali blago, če so pogoji v jasnem, razumljivem jeziku.

Člen 5

Pri pogodbah, v katerih so vsi ali nekateri pogodbeni pogoji, ki so ponujeni potrošniku, pisni, morajo biti ti pogoji vedno sestavljeni v jasnem, razumljivem jeziku. V dvomu glede pomena pogoja, prevlada razlaga, ki je za potrošnika najbolj ugodna. To pravilo o razlagi ne velja v okviru postopkov iz člena 7(2).

Člen 6

1. Države članice določijo, da nedovoljeni pogoji, uporabljeni v pogodbi, ki jo s potrošnikom sklene prodajalec ali ponudnik, kakor je določeno z nacionalnim pravom, niso zavezujoči za potrošnika in da pogodba še naprej zavezuje obe stranki na podlagi teh pogojev, če je nadaljnji obstoj mogoč brez nedovoljenih pogojev.

2. Države članice sprejmejo potrebne ukrepe za zagotovitev, da potrošnik ni prikrajšan za varstvo, ki ga zagotavlja ta direktiva, zaradi tega, ker je za pravo, ki se uporablja za pogodbo, izbral pravo države nečlanice, če je pogodba tesno povezana z ozemljem držav članic.

Člen 7

1. Države članice zagotovijo, da v interesu potrošnikov in konkurentov obstajajo ustrezna in učinkovita sredstva za preprečevanje nadaljnje uporabe nedovoljenih pogojev v pogodbah, ki jih s potrošniki sklenejo prodajalci ali ponudniki.

2. Sredstva, navedena v odstavku 1, vključujejo predpise, na podlagi katerih lahko osebe ali organizacije, ki imajo po nacionalnem pravu pravni interes pri zaščiti potrošnikov, ukrepajo v skladu z zadevnim nacionalnim pravom na sodiščih ali pri pristojnih upravnih organih, da odločijo, ali so pogodbeni pogoji, sestavljeni za splošno rabo, nedovoljeni, tako da lahko uporabijo ustrezna in učinkovita sredstva za preprečevanje nadaljnje uporabe takih pogojev.

3. Pravna sredstva, navedena v odstavku 2, so lahko ob upoštevanju nacionalnega prava, usmerjena posamično ali skupaj zoper več prodajalcev ali ponudnikov iz istega gospodarskega sektorja ali zoper njihova združenja, ki uporabljajo ali priporočajo uporabo enakih splošnih pogodbenih pogojev ali podobnih pogojev.

Člen 8

Države članice lahko na področju, ki ga ureja ta direktiva, sprejmejo ali ohranijo najstrožje določbe, ki so združljive s Pogodbo, da bi zagotovile najvišjo stopnjo varstva potrošnikov.

Člen 9

Komisija predloži Evropskemu parlamentu in Svetu poročilo o uporabi te direktive najpozneje pet let po datumu iz člena 10(1).

Člen 10

1. Države članice sprejmejo zakone in druge predpise, potrebne za uskladitev s to direktivo, najpozneje do 31. decembra 1994. O tem takoj obvestijo Komisijo.

Ti predpisi veljajo za vse pogodbe, sklenjene po 31. decembru 1994.

2. Države članice se v sprejetih predpisih sklicujejo na to direktivo ali pa sklic nanjo navedejo ob njihovi uradni objavi. Način sklicevanja določijo države članice.

3. Države članice predložijo Komisiji glavne predpise nacionalne zakonodaje, sprejete na področju, ki ga ureja ta direktiva.

Člen 11

Ta direktiva je naslovljena na države članice.

V Luxembourg, 5. aprila 1993

Za Svet

Predsednik

N. HELVEG PETERSEN

PRILOGA

POGOJI, NAVEDENI V ČLENU 3(3)

1. Pogoji, katerih cilj ali učinek je:

- (a) izključevanje ali omejevanje zakonske odgovornosti prodajalca ali ponudnika v primeru smrti ali telesne poškodbe potrošnika, ki jo povzroči ravnanje ali opustitev ravnanja navedenega prodajalca ali ponudnika;
- (b) nepravilno izključevanje ali omejevanje zakonske pravice potrošnika do prodajalca ali ponudnika ali druge stranke, če prodajalec ali ponudnik v celoti ali delno ne izpolni ali pomanjkljivo izpolni katerega od pogodbenih pogojev, vključno z možnostjo izravnave dolga prodajalcu ali ponudniku zoper vsako terjatev, ki jo lahko ima potrošnik do prodajalca ali ponudnika;
- (c) zavezujoč dogovor za potrošnika, medtem ko za izpolnitev storitev prodajalca ali ponudnika velja pogoj, katerega uresničitev je odvisna le od njegove volje;
- (d) dovolitev prodajalcu ali ponudniku, da obdrži zneske, ki jih je plačal potrošnik, če se potrošnik odloči, da ne bo sklenil ali izpolnil pogodbe, ne da bi nudil potrošniku nadomestilo ustreznega zneska od prodajalca ali ponudnika, kadar je prodajalec ali ponudnik tista stranka, ki odpove pogodbo;
- (e) zahteva, da mora potrošnik, ki ne izpolni svoje obveznosti, plačati nesorazmerno visoko nadomestilo;
- (f) pooblastitev prodajalca ali ponudnika, da po lastni presoji ali samovoljno odpove pogodbo, če ista možnost ni dana tudi potrošniku, ali dovolitev, da prodajalec ali ponudnik obdrži zneske, ki so bili plačani za storitve, ki jih še ni izpolnil, kadar je prodajalec ali ponudnik tisti, ki odpove pogodbo;
- (g) omogočanje prodajalcu ali ponudniku, da odpove pogodbo, sklenjeno za nedoločen čas, brez razumnega odpovednega roka, razen če za to obstajajo resni razlogi;
- (h) samodejno podaljševanje pogodbe, sklenjene za določen čas, če potrošnik ne navede drugače, kadar je skrajni rok, v katerem lahko potrošnik izrazi željo, da ne bo podaljšal pogodbe, nerazumno kratek;
- (i) nepreklicno zavezovanje potrošnika k pogojem, za katere ni imel prave možnosti, da bi se z njimi seznanil pred sklenitvijo pogodbe;
- (j) omogočanje prodajalcu ali ponudniku, da enostransko spremeni pogodbene pogoje brez tehtnega razloga, ki mora biti določen v pogodbi;
- (k) omogočanje prodajalcu ali ponudniku, da enostransko brez tehtnega razloga spremeni kakršno koli lastnost izdelka ali storitve, ki ga(jo) je treba dobaviti ali opraviti;
- (l) določitev cene blaga ob dobavi ali dovolitev, da prodajalec blaga ali ponudnik storitev zviša ceno, ne da bi potrošnik v prvem ali drugem primeru imel ustrezno pravico odpovedi pogodbe, če je končna cena previsoka glede na dogovorjeno ceno ob sklenitvi pogodbe;
- (m) pravica prodajalca ali ponudnika, da določi, ali je dobavljeno blago ali storitve v skladu z določbami pogodbe, ali mu dajejo izključno pravico razlage katerega koli pogodbenega pogoja;
- (n) omejitev obveznosti prodajalca ali ponudnika, da spoštuje obveznosti, ki so jih prevzeli njegovi zastopniki, ali postavitve pogoja, da mora biti za izpolnitev obveznosti najprej izpolnjena določena formalnost;
- (o) obveznost potrošnika, da izpolni vse njegove obveznosti, če prodajalec ali ponudnik tega ne stori;
- (p) možnost prodajalca ali ponudnika do prenosa njegovih pogodbenih pravic in obveznosti, če to lahko služi za zmanjšanje jamstva za potrošnika brez soglasja potrošnika;
- (q) izključitev ali omejitev potrošnikove pravice do sprožitve pravnega postopka ali drugega pravnega sredstva, zlasti z zahtevo, da potrošnik naslovi spore izključno na arbitražo, za katero ne veljajo pravne določbe, omejitvijo dokazov, ki so mu na voljo ali s prenosom dokaznega bremena, ki ga po veljavnem pravu nosi prodajalec ali ponudnik.

2. Področje uporabe pododstavkov (g), (j) in (l)

- (a) Pododstavek (g) ni v nasprotju s pogoji, s katerimi si ponudnik finančnih storitev pridrži pravico, da enostransko in brez odpovednega roka odpove pogodbo, ki je sklenjena za nedoločen čas, če za to obstaja tehten razlog, pod pogojem, da mora ponudnik o tem takoj obvestiti drugo pogodbeno stranko ali stranke.

- (b) Pododstavek (j) ni v nasprotju s pogoji, pod katerimi si ponudnik finančnih storitev pridrži pravico spremeniti obrestno mero, ki jo plača potrošnik ali ki se izplača potrošniku, ali vsoto drugih zaračunanih stroškov za finančne storitve brez predhodnega obvestila, če za to obstaja tehten razlog, pod pogojem, da mora ponudnik o tem čim prej obvestiti drugo pogodbeno stranko ali stranke in da ima ta stranka pravico do takojšnje odpovedi pogodbe.

Pododstavek (j) prav tako ni v nasprotju s pogoji, pod katerimi si prodajalec ali ponudnik pridrži pravico, da enostransko spremeni pogoje pogodbe, sklenjene za nedoločen čas, pod pogojem, da mora o tem obvestiti potrošnika v ustreznem roku in da ima potrošnik pravico odpovedi pogodbe.

- (c) Pododstavki (g), (j) in (l) se ne uporabljajo za:

- transakcije s prenosljivimi vrednostnimi papirji, finančnimi inštrumenti in drugimi produkti ali storitvami, če je cena vezana na nihanja v borznih tečajih ali indeksih ali v cenah na finančnem trgu, ki jih prodajalec ali ponudnik ne more nadzirati;
- pogodbe za nakup ali prodajo tuje valute, potovalnih čekov ali mednarodnih denarnih nakaznic, nominiranih v tuji valuti;

- (d) Pododstavek (l) ni v nasprotju s klavzulami o indeksiranju cen, če so zakonite, pod pogojem, da je metoda, po kateri se cene spreminjajo, natančno opisana.
-